

O svojem času vse prav pride.

Bil sem še dete, komaj kacih šest let staro, ker dobro se še spominam, da sem nosil prve hlačice, ko se pripelje nekega vzpomladanskega dne lepa kočija po cesti góri. Jaz sem sedel na vrtu poleg ceste in postavljaj hišice iz ila. Kadar pride kočija do vrta, postojí in mlad gospod stopi iz nje ter se mi polagoma približa, da bi videl, kaj delam.

Ko se k višku ozrém in tujca poleg sebe ugledam, hočem vže k materi v vežo zbežati, ali prijazna beseda neznanca me ustavi.

„Kaj delaš, deček?“ vpraša me mladi gospod. — „Hišice si zidam,“ odgovorim jaz kratko ter gnjetem ilovico dalje.

„Čegav pa si?“ vpraša tujec dalje.

„Mikeljnov,“ bil je zopet moj odgovor.

Jedna hišica je bila vže gotova in je stala na drobnej deščici.

„Ali mi prodaš to-le hišico?“ reče tujec, kazaje na dovršeno stavbo.

„Kar vzemite jo gospod, a pázite, da se vam ne podere, ker je še vlažna,“ odgovorim jaz.

Tujec se sklóne, podá meni rumen denar in vzame mojo ilovnato hišico, stoječo na deščici ter pravi odhajajoč: „Za ta denar ti bodo mati kupili mnogo lepih stvari. Le priden bodi!“

Ko še ogledujem lep denar, vže je drdrala kočija mej glasnim smehom v njej sedečih dalje.

Jaz tečem k materi v kuhinjo in jej pokažem denar, katerega sem skupil za svojo stavbo. Mati se prestrašijo in hité na cesto, da bi dali tujcu cekin nazaj, misleč, da se je zmotil; ali kočija se je bila vže za zadnjim ovinkom skrila.

Preteklo je po tem dogodku kacih osem let, in jaz sem se vže več let šolal v mestu. Prišla je zlata dôba počitnic, in zopet sem zidal v domačem kraju, a ne hišic, nego gradove, in ne na zemljo, nego v oblake.

Bilo je meseca avgusta. Huda nevihta s točo se je privlekla črez hribe in pokončala poljske pridelke.

Proti večeru omenjenega dne pride v hišo čedno opravljen, a ves premočen tujec in prosi prenočišča. Moja dobra mati je kakor navadno tudi zdaj gostoljubno vzprejela neznanega človeka, ter mu postregla, kakor je znala in mogla. Ko sedim drugo jutro s tujcem pri zajutreku, zdi se mi mož jako znan, a vender ga nisem znal kam dejati. Povprašam ga tedaj, če ni vže kdaj tod potoval. „Kacih osem let bode tega, kar sem se tod vozil s svojo soprugo,“ odgovori mi popotnik.

Zdaj mi je bilo jasno, in mislil sem si, da bi utegnil ta tujec biti oni mladi gospod, kateri je dal meni cekin za ilovnato hišico. Vprašam ga torej dalje: „Ali se vam ni takrat nič posebnega pripetilo na poti skozi našo dolino?“

Tujec malo pomisli, potem pa pravi: „Tukaj nekje smo videli dečka, ki je sedel ob cesti in zidal hišice iz ila.“

„In vi ste jedno kupili za rumen cekin,“ vzkliknem jaz ter podam tujcu roko. V tem pride moja mila mati v izbo in čuje moje poslednje besede. Hitro jej grem naproti in jej tiho rečem prinesiti cekin, katerega vže osem

let hrani. Mati otide in prinese nemudoma zlat denar, ter ga stisne meni v roko. Jaz položim cekin na mizo, rekoč: „Srčno me veseli, da morem zmoto, katera se je pred osmimi leti pripetila, zopet poravnati. Vzemite torej, kar je vaše, zopet nazaj! Moja mati so slutili pomoto in skrbno hranili zlat denar do denašnjega dne.“

„Prijatelj, to ni bila pomota,“ pravi tujec; „cekin, katerega sem vam dal, je vaš in ga smete mirno obdržati. Jaz v resnici nisem tak siromak, kakor si morda vi domišljujete. Na potovanji so mi sicer po večjem pošli denarji, potem sem pisal, da se mi pošljejo v C., in sem hotel peš prepotovati pot, po katerem sem se nekdaj vozil. Včerajšna nevihta pa in noč ste me le slučajno prisilili pri vas iskati zavetja.“

„Zatorej vzemite cekin in bodite mirni. Človek ne vé, kaj ga zadene na poti,“ pravim jaz in mu stisnem denar v roko.

Popotnik vzame cekin ter obljubi materino in mojo poštenost in gostoljubnost nikdar ne pozabiti ter nama denar zopet vrniti.

Prošli so meseci, prošla so leta, in moja mila mati je vže zdavnej počivala v hladnem grobu, ko sem bil po opravih v Zagrebu. Tu srečam nekega dne na ulicah gospoda z osivelo brado, kateri me po daljšem opazovanji nagovori: „Niste li vi Slovenec?“ — „Dà, sèm,“ pravim jaz. — „In vaše imé?“ — Ko mu povem svoje imé, prime me mož za roko ter me sredi ulice objame ter prisrčno povabi na svoj dom. Prišedši v njegovo stanovanje, pride nama njegova prijazna supruga s sinom in nežno hčerko naproti. „Eto vam mojega prijatelja in dobrotnika,“ pravi ljubeznjivi gospod ter pripoveduje še jedenkrat vso dogodbo, katera se je vršila pred mnogo leti na mojem skromnem domu.

„In kaj ste hoteli z ilovnato hišico, katero ste s seboj vzeli?“ vprašam jaz naposled.

Gospod molče odpre stekleno omaro, in glej! ondu notri je stala moja ilovnata hišica ravno taka, kakeršna je prišla iz mojih mladih rok. Jaz se nasmejem na ves glas, ko zagledam svojo prvo stavbo, in cela vrsta srečnih spominov iz mladostnih dni se vzbudi v mojej duši, in nehoté se mi skrivna solza vtrne v očesu.

„Vaša lična hišica je jako uplivala na razvoj mojega sina,“ nadaljuje gospod. „Kadar smo bili v goricah, ponarejal je vašo hišico, pozneje jo narisal, in ko je prišel po okončanih študijah iz Prage, postavil je v vinogradu hišo po vašem vzoreu (modelu).

Štirinajst dni sem moral ostati pri ljubeznjivej družini, in kadar sem se poslavljaj, stale so nam solzé v očeh. Stari gospod je stopil še jedenkrat k meni, ter mi stisnil v roko pet velicih zlatov po dvajset frankov. Jaz sem se branil, a zamán. „Vi ste váričen človek,“ dejal je stari, „le vzemite jih in jih shranite; morda pridem še kdaj k vam, in potem mi zopet lahko pomagata.“

Plemeniti gospod in njegova supruga sta tudi vže mrtva, hčerka se je omožila in sin zida železnice po širokem sveti.

Josip Lavrič.